

Flora- en fauna-inspectie aan de Wijnboomlaan 12-14 te Gemert

**In opdracht van:
Agron Advies B.V.**

16 juni 2020

Flora- en fauna-inspectie aan de Wijnboomlaan 12-14 te Gemert

Opdrachtgever: Agron Advies B.V.

Opstellers/controle:

Veldwerk:

Faunaconsult werkt volgens de protocollen in de kennisdocumenten van BIJ12. Onze onderzoeken voldoen daarmee aan de landelijk geldende normen en opdrachtgevers hebben een basis om ons aan te spreken op de kwaliteit van de door ons aangeleverde producten. Onze ecologen voldoen aan de deskundigheidseisen zoals gesteld door RVO. We hechten groot belang aan maatschappelijk verantwoord ondernemen en geven concreet invulling aan de participatiewet.

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
2.	De Wet natuurbescherming	4
3.	Werkwijze	5
3.1	Beschrijving van de voorgenomen werkzaamheden	5
3.2	Werkwijze flora- en fauna-inspectie	5
4.	Aanwezige beschermde planten en dieren.....	6
4.1	Beschrijving plangebied	6
4.2	Bevindingen.....	7
5.	Mogelijke effecten.....	11
6.	Conclusies	13
	Literatuur.....	15
	Bijlage 1: Toelichting per beschermingsregime	16

1. Inleiding

Agron Advies B.V. begeleidt de herinrichting van een locatie aan de Wijnboomlaan te Gemert. De voorgenomen ontwikkeling heeft aanleiding gegeven voor deze inspectie. Hierin is nagegaan welke effecten de ingreep heeft op lokaal voorkomende beschermde flora en fauna. Het risico bestaat dat het plangebied deel uitmaakt van leefgebieden van diverse beschermde soorten. Dit document geeft inzicht in de mogelijke knelpunten in het kader van natuurwetgeving en -beleid en mogelijke effecten als gevolg van het project.

Het doel van dit document is om vast te stellen of de natuurwetgeving de geplande ontwikkeling in de weg staat. De ingreep kan een negatief effect hebben op beschermde natuurwaarden (plant- en diersoorten en bijbehorende leefgebieden). Dit document geeft aan of en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn om te voldoen aan de minimale onderzoekinspanning vanuit de Wet natuurbescherming (Wnb). Daarnaast worden mitigerende (verzachtende) maatregelen aangegeven om significant negatieve effecten op voorhand te voorkomen en daarmee te voldoen aan de natuurwetgeving.

2. De Wet natuurbescherming

In deze paragraaf wordt een korte toelichting gegeven op de juridische bescherming van de Nederlandse natuur. De Wet natuurbescherming (Wnb), die per 1 januari 2017 is ingegaan, vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en Faunawet en de Boswet. De directe bescherming van dier- en plantensoorten was geregeld onder de Flora- en faunawet. Bij werkzaamheden met betrekking tot ruimtelijke ingrepen, moest worden nagegaan of deze negatieve gevolgen zouden kunnen hebben voor beschermde soorten. Het aspect soortbescherming blijft in de nieuwe wetgeving in grote lijnen gelijk, al verandert er wel een aantal zaken.

De lijsten met beschermde soorten zijn veranderd. Er zijn soorten die voorheen beschermd waren en onder de Wnb niet meer en andersom. Zo zijn een aantal soorten orchideeën, de kleine modderkruiper en rode bosmieren sinds 1 januari 2017 niet meer beschermd. De Wnb kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming behoeven (zie bijlage 1 voor een toelichting op verboden handelingen, afwijkmogelijkheden en criteria voor ontheffing/vrijstelling per beschermingsregime):

- **Vogels**

alle vogels in de zin van de Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 van de Wnb). Verder nemen de meeste provincies de onder de Flora- en faunawet benoemde vogelsoorten waarvan het nest jaarrond werd beschermd over;

- **Internationaal beschermde soorten**

alle dieren en planten, genoemd in de bijlagen bij de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (paragraaf 3.2 van de Wnb);

- **Overige beschermde soorten**

soorten genoemd in de bijlage bij de Wnb, die niet onder de reikwijdte van paragraaf 3.2 vallen (paragraaf 3.3 van de Wnb). Hieronder vallen ondermeer de ‘algemene’ soorten die onder de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen waren vrijgesteld. Vrijwel al deze soorten zijn door alle provincies eveneens voor ruimtelijke ingrepen vrijgesteld (een uitzondering geldt voor de mol; die onder de Wet natuurbescherming niet meer is beschermd).

De beschermde status van soorten kan echter per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten (Provinciale staten van Noord-Brabant, 2016). Er is dan geen ontheffing nodig voor werkzaamheden.

Voor soorten die ook niet in de bijlagen van de Wnb worden genoemd, fungeert de zorgplichtbepaling (artikel 1.11 Wnb) als vangnet. Op grond van deze bepaling moeten schadelijke handelingen voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving in beginsel achterwege worden gelaten, dan wel moeten maatregelen worden genomen om schadelijke gevolgen (zoveel mogelijk) te voorkomen.

3. Werkwijze

3.1 Beschrijving van de voorgenomen werkzaamheden

De varkenshouderij wordt gesaneerd; hiervoor worden de stallen gesloopt. De twee bedrijfswoningen (nr. 12 en 14) krijgen een woonbestemming, maar worden feitelijk niet gewijzigd. Het paardenstalletje wordt mogelijk binnen het plangebied verplaatst. De vegetatie wordt waar nodig verwijderd. Ten westen van nr. 14 worden 3 Ruimte voor Ruimte woningen met bijgebouwen gebouwd (zie figuur 3.1). Alle woningen krijgen een woonbestemming. Er worden nieuwe groenstroken aangelegd.

Figuur 3.1. De voorgestane situatie. Bron: Bouwkundig Tekenburo Donkers Relou.

3.2 Werkwijze flora- en fauna-inspectie

Op 8 juni 2020 heeft Faunaconsult het onderzoeksgebied en de directe omgeving bezocht. Daarbij werden de aanwezige biotopen beoordeeld op hun geschiktheid als habitat voor beschermde diersoorten en beschermde planten. Het plangebied werd geïnspecteerd op de aanwezigheid van beschermde planten, vogelnesten en voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van beschermde dieren. De nog in gebruik zijnde varkensstallen konden om hygiënische redenen niet van binnen geïnspecteerd worden.

Aan de hand van relevante (verspreidings)literatuur en de waarnemingsoverzichten op www.ravon.nl/tijdschrift, www.verspreidingsatlas.nl, www.floron.nl, www.sovon.nl en www.zoogdiervereniging.nl is vervolgens ingeschat welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen.

4. Aanwezige beschermde planten en dieren

4.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied (zie figuur 4.1.1) ligt aan de westkant van Gemert en bevindt zich buiten de bebouwde kom. Het bestaat uit twee bedrijfswoningen (zie grote foto voorzijde rapport; nr. 14), varkensstallen (zie kleine foto rechtsonder voorzijde rapport), een paardenstalletje en een veldschuur (zie figuur 4.1.2). Daarnaast zijn er tuinen, een (door Shetlandpony's begraasde) wei en groensingels. Omdat de bedrijfswoningen niet worden gerenoveerd/vernietigd vallen deze feitelijk buiten het plangebied. Het meeste westelijke deel van het plangebied doet dienst als akker voor aardbeienplanten (zie kleine foto linksboven voorzijde rapport). In het plangebied komen soorten voor als grote weegbree, grote brandnetel, ridderzuring, hazelaar, rode kornoelje, es, herderstasje, witte dovenetel, braam, Spaanse aak, wilde kers, zachte ooievaarsbek, beuk, smalbladige wilg, laurierkers, duizendblad, paardenbloem, appel, peer en pruim.

Figuur 4.1.1. Het plangebied (rood omlijnd). Bron: Kadastrale Kaart.

Figuur 4.1.2. De veldschuur.

4.2 Bevindingen

Zoogdieren

De wanden van de paardenstal en de veldschuur) zijn geheel enkelwandig. Vleermuisverblijven komen hierin dus niet voor. Alle varkensstallen zijn voorzien van spouwmuren en een golfplaten dak met isolatie. Open stootvoegen zijn afwezig. Op een plek zijn er ventilatiesleuven over de gehele lengte van de varkensstal aanwezig (zie figuur 4.2.1). Deze spouw is te tochtig voor vleermuizen. Op de kopse kanten van de varkensstallen zitten diverse openingen, waardoor vleermuizen naar binnen kunnen en de achterliggende spouw kunnen bereiken (zie figuur 4.2.2). Mogelijk zijn er dus vleermuisverblijven in de varkensstallen aanwezig.

In en rond het plangebied zijn diverse opgaande, lijnvormige beplantingen aanwezig, die mogelijk fungeren als vaste vliegrouete (ook naar de varkensstallen) en/of foerageergebied van vleermuizen. Vaste vliegrouetes van vleermuizen worden onder de Wet natuurbescherming als vaste voortplantings- of rustplaatsen gezien. Het gaat om de in het plangebied gelegen houtsingels met volwassen zomereiken en wilgen die in figuur 4.2.3 zijn weergegeven (de overige houtsingels zijn te laag). Ook de laanbomen aan de Wijnboomlaan kunnen fungeren als vaste vliegrouete en/of foerageergebied van vleermuizen. Een aantal vleermuissoorten is daarom in tabel 4.2. opgenomen.

Figuur 4.2.1. De meest westelijk gelegen buitengevel van de varkensstal in het plangebied heeft over de gehele lengte ventilatiegaten. Deze spouw is bereikbaar voor, maar geheel ongeschikt als verblijf van vleermuizen.

Figuur 4.2.2. Op de kopse kanten van de varkensstallen zitten grote openingen tussen de gevel en de golfplaten. Ook bij de nokken zijn diverse openingen aanwezig.

Figuur 4.2.3. Houtsingels in het plangebied met een mogelijke functie voor vleermuizen (geel omlijnd).

Dassenburchten, dassensporen, eekhoornnesten etc. zijn in het plangebied afwezig. Overige internationaal beschermde zoogdiersoorten zijn afwezig. Algemene zoogdieren zoals de veldmuis kunnen wel in het plangebied voorkomen.

Vogels

Holle bomen zijn in het plangebied afwezig. De bebouwing in het plangebied is gedeeltelijk ongeschikt voor huismussen om in te kunnen nestelen. Alleen in de varkensstallen kunnen huismussen onder de golfplaten wegkruipen. Tijdens de inspectie zijn de openingen onder de golfplaten geïnspecteerd met een zaklamp; (resten van) huismusnesten bleken overal afwezig te zijn. Huismussen zijn in en rond het plangebied gedurende het veldbezoek nergens waargenomen. Voor gierzwaluwen is de bebouwing te laag en voor steenuilen is er onder elke 'golf' te weinig ruimte, door de aanwezigheid van schroeven en houtjes (zie figuur 4.2.4).

Figuur 4.2.4. Onder het golfplaten dak van de varkensstallen is plaats voor huismusnesten, maar niet voor steenuilen.

De veldschuur is ongeschikt als nestplaats voor kerkuilen en steenuilen (enkelwandig dak en gevels) en braakballen, veren, uitwerpselen en andere sporen van uilen bleken tijdens het veldbezoek te ontbreken. Uilennesten en -roestplaatsen zijn dus zeker afwezig in het plangebied. Binnen 100 meter van het plangebied zijn geen uilennestkasten waargenomen. Tijdens het veldbezoek werden in het plangebied dus geen jaarrond beschermde vogelnesten waargenomen. Wel werd er een boerenwaluwnest in het paardenstalletje waargenomen. Nesten van deze soorten zijn niet jaarrond beschermd, maar het lokale voortbestaan van de boerenwaluw dient wel te worden gewaarborgd.

In en om het plangebied werden de volgende soorten waargenomen: spreeuw, zwartkop, scholekster, vink, merel, koolmees, witte kwikstaart en buizerd. In het broedseizoen broeden er waarschijnlijk algemeen voorkomende vogels zoals de merel in de opgaande vegetatie in het plangebied.

Amfibieën en andere soorten

Wateren die als voortplantingswater voor amfibieën kunnen dienen, zijn in het plangebied afwezig. Direct ten zuiden van het plangebied bevindt zich een slootje dat tijdens het veldbezoek volledig overwoekerd was; het is daarom ongeschikt als voortplantingswater voor bijzondere amfibieën. Het is wel mogelijk dat algemene soorten als bruine kikker en gewone pad het plangebied als landhabitat gebruiken. Reptielen zijn afwezig en andere soorten, die beschermd zijn onder de Wnb, zijn niet te verwachten in het plangebied. In het plangebied zijn alleen algemene, niet beschermde planten waargenomen. Tabel 4.2 geeft een overzicht van de beschermde soorten die (mogelijk) voortplantingsplaatsen en rustplaatsen in het plangebied hebben.

Tabel 4.2. Beschermde soorten die mogelijk een vaste rust- of voortplantingsplaats in het plangebied hebben. Het beschermingsregime van de soorten in de Wnb is eveneens weergegeven.

Nederlandse naam en wetenschappelijke naam	Vogels met strenger beschermd nest	Internationaal beschermde soorten	Overige beschermde soorten
Boerenwaluw (<i>Hirundo rustica</i>)	X*		
Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)		X	
Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)		X	
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)		X	
Bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)			X
Huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)			X
Veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)			X
Bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)			X
Gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)			X

*Nesten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

5. Mogelijke effecten

- Bij de werkzaamheden kunnen voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van algemene beschermde zoogdieren en amfibieën worden aangetast. Individuen kunnen hierbij worden verwond of gedood.
- De te slopen varkensstallen bevatten mogelijk zomerverblijven, winterverblijven, kraamverblijven en/of paarverblijven van verschillende soorten vleermuizen. Door deze gebouwen te slopen, verdwijnen mogelijk vaste voortplantings- of rustplaatsen. Eventueel aanwezige vleermuizen kunnen bij de sloop worden gestoord, verwond en/of gedood.
- De in figuur 4.2.3 weergegeven houtsingels en de laanbomen aan de Wijnboomlaan (buiten het plangebied) fungeren mogelijk als vaste vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen. De laanbomen aan de Wijnboomlaan blijven (uiteeraard) behouden. Het verwijderen van de houtsingels in het plangebied en/of het plaatsen van vleermuisonvriendelijke buitenverlichting nabij de houtsingels en/of laanbomen aan de Wijnboomlaan kan een belangrijke verstoring voor vleermuizen opleveren.
- Als het verwijderen van de vegetatie tijdens het broedseizoen wordt uitgevoerd, kunnen broedende vogels worden verstoord (hun jongen kunnen hierdoor te lang worden achtergelaten en eieren kunnen te lang niet worden bebroed) of vernietigd. Ook kan het leiden tot sterfte van eieren en jonge vogels.
- Omdat het paardenstalletje blijft behouden blijft deze nestlocatie voor de boerenwaluw behouden. Het verplaatsen van de stal in het broedseizoen kan leiden tot vernietiging van nesten, jongen en/of eieren van deze soort.

In de volgende tabel zijn de mogelijke overtredingen van de verbodsbepalingen van de Wnb weergegeven. In de volgende paragraaf wordt uitgelegd hoe deze overtredingen kunnen worden voorkomen.

Tabel 5.1. Mogelijke overtredingen van algemene verbodsbepalingen van de Wnb. Zie bijlage 1 voor een verklaring van de beschermingscategorieën en een overzicht van alle verbodsbepalingen.

Soort	Beschermingsregime Wnb	Art. 3.1 lid 1	Art. 3.1 lid 2	Art. 3.5 lid 1	Art. 3.5 lid 2	Art. 3.5 lid 3	Art. 3.5 lid 4	Art. 3.10 lid 1
Algemene vogels	Vogels	X	X					
Boerenwaluw	Vogels met strenger beschermd nest	X	X					
Vleermuizen	Internationaal beschermde soorten			X	X		X	
Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën	Overige soorten							

Artikel 3.1 (m.b.t. Vogels)

- **lid 1:** het opzettelijk doden en vangen van vogels
- **lid 2:** het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren en het wegnemen van nesten

Artikel 3.5 (m.b.t. Internationaal beschermde soorten):

- **lid 1:** het opzettelijk doden of vangen van habitatsoorten
- **lid 2:** het opzettelijk verstoren van habitatsoorten
- **lid 3:** het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van habitatsoorten
- **lid 4:** het beschadigen en vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van habitatsoorten

Artikel 3.10 lid 1 (m.b.t. A-soorten): het is verboden

- (a) in het wild levende A-soorten opzettelijk te doden of te vangen;
- (b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de A-soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen; en

De onder (a) en (b) genoemde verboden zijn niet van toepassing op de bos-, huisspits- en veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende ervan of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3 Wnb).

6. Conclusies

Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën

In het plangebied komen mogelijk zoogdieren en amfibieën voor, die onder de Wnb zijn beschermd. Het gaat om algemeen voorkomende soorten (zogenaamde A-soorten), waarvoor in Noord-Brabant een vrijstelling geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en beheer en onderhoud (Provinciale staten van Noord-Brabant, 2016). Dit houdt in dat deze soorten verstoord mogen worden, zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Wel geldt altijd de Zorgplicht (artikel 1.11 Wnb); deze houdt in dat nadelige gevolgen voor dieren en planten altijd zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Om aan de algemene zorgplicht te voldoen, moeten dieren die tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen, zo snel mogelijk naar een aangrenzende locatie buiten het plangebied worden verplaatst.

Vleermuizen: aanvullend onderzoek en mitigatie vooraf

De te slopen varkensstallen bevatten mogelijk vleermuisverblijven. Het slopen van deze gebouwen kan daarom leiden tot verstoring of vernietiging van vleermuizen en hun verblijven. Omdat alle vleermuissoorten streng zijn beschermd, dient het voorkomen van dergelijke verblijven conform het vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging, 2017) te worden onderzocht. Volgens het vleermuisprotocol zijn daartoe 4 onderzoeksronden nodig:

- 2 ronden (2 avonden) onderzoek met batdetectors in de kraamtijd (periode 15 mei – 15 juli, waarbij er minimaal 30 dagen zit tussen de twee bezoeken);
- 2 ronden (1 avond en 1 ochtend) onderzoek met batdetectors in de paartijd (15 augustus – 1 oktober, waarbij er minimaal 20 dagen zit tussen de twee bezoeken).

Indien blijkt dat er vleermuisverblijven aanwezig zijn, dient de functionaliteit daarvan te worden gewaarborgd. Dit houdt in dat er op aangepaste wijze wordt gerenoveerd (zodat er geen vleermuizen worden gedood) en dat er nieuwe vleermuisverblijven gecreëerd moeten worden. Om vertraging te voorkomen, is het verstandig om vooruitlopend op de resultaten van het vleermuisonderzoek alvast vleermuiskasten verspreid over de wijk op te hangen. Gewone dwergvleermuizen hebben bijvoorbeeld de tijd nodig om aan nieuwe verblijfplaatsen te wennen. Gedurende deze gewenningsperiode moeten zowel de oorspronkelijke situatie als de nieuw aangebrachte vervangende voorzieningen beide aanwezig zijn (BIJ12, 2017). Het is daarom beter om voor zekerheid te gaan en alvast 12 vleermuiskasten van types als VK WS 02, VK MP 02 of VK WS 07 Vleermuizenkast (te bestellen bij vivarapro.nl) of VMT1 (te bestellen bij faunaprojecten.nl) op te hangen. Dit dient te gebeuren aan niet te slopen panden binnen een straal van 100 à 200 meter van het plangebied (BIJ12, 2017), onder begeleiding van een deskundige. Als blijkt dat er vleermuisverblijven aanwezig zijn die door de werkzaamheden zullen worden vernietigd, wordt vertraging van de werkzaamheden (in verband met de gewenningsperiode) in de meeste gevallen voorkomen.

De voorgenoemde type vleermuiskasten zijn uitwendige modellen, die in principe niet geschikt zijn als permanente vervanging. Indien blijkt dat er in de te slopen varkensstallen vleermuisverblijven aanwezig zijn, dan dient er een veelvoud van het aantal gevonden vleermuisverblijven in de nieuwe situatie te worden gerealiseerd. Vleermuiskasten die geschikt zijn om te dienen als permanente vervanging, dienen zich inwendig in het gebouw te bevinden. Het gaat om typen als Vivara IB VL 01 Inbouwsteen, die wordt gekoppeld aan een extra compartiment (Vivara IB VL 02). Een goedkoper en beter alternatief bestaat uit het maken van een open stootvoeg van minstens 2 cm breed, waarbij er in de achterliggende spouw een stuk geplastificeerd volièregaas van 2 bij 1 meter wordt geplaatst waaraan de vleermuizen kunnen hangen.

De in figuur 4.2.3 weergegeven houtsingels en de laanbomen aan de Wijnboomlaan (buiten het plangebied) fungeren mogelijk als vaste vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen. De laanbomen aan de Wijnboomlaan blijven (uiteraard) behouden. Om verstoring van vleermuizen te voorkomen, mag er tot op een afstand van 10 meter van deze bomen (aan de Wijnboomlaan) alleen vleermuisvriendelijke buitenverlichting worden geplaatst; van de bomen af omlaag gerichte

straatverlichting, met een scherpe bundel, zoals ledlampen. Hierbij kan worden gekozen voor amberkleurige UV-vrije led armaturen (Zoogdiervereniging, 2011) of rood licht (Spoelstra et al, 2017).

Daarnaast dient de functie van de in figuur 4.2.3 weergegeven houtsingels voor vleermuizen te worden onderzocht. Dit kan in combinatie met het vleermuizenonderzoek naar de te slopen varkensstallen worden uitgevoerd. Indien blijkt dat er belangrijke vliegroutes, foerageergebieden of andere verblijven van vleermuizen worden aangetast, is een ontheffing op de Wnb noodzakelijk.

Algemeen voorkomende vogels

In het plangebied komen mogelijk beschermde vogelnesten voor tijdens het broedseizoen. Het gaat om vogels waarvan het nest niet jaarrond wordt beschermd of als strenger beschermd wordt beschouwd. Hiervoor zijn maatregelen die negatieve effecten voorkomen wel verplicht. Verstoring van broedvogels en vernietiging van vogelnesten kan worden voorkomen door de vegetatie buiten de periode 15 maart – 15 juli (het broedseizoen van de meeste vogels) te verwijderen. Door naleving van deze maatregel worden ten aanzien van vogels geen overtredingen op de Wet natuurbescherming begaan.

Boerenwaluw

In het paardenstalletje bevindt zich een nest van de boerenwaluw. Om doden, verwonden of verstoren van jonge boerenwaluwen en vernietiging van nesten en/of eieren te voorkomen, dient de stal (indien nodig) verplaatst te worden buiten het broedseizoen van de boerenwaluw (dus buiten de periode mei-augustus).

Literatuur

- BIJ12. 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- Ministerie van Economische zaken. 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3.
- Provinciale staten van Noord-Brabant. 2016. Verordening van Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant houdende regels ter bescherming van de natuur (Verordening natuurbescherming Noord-Brabant).
- Spoelstra, K, R.H.A. van Grunsven, J.J.C. Ramakers, K.B. Ferguson, T. Raap, M. Donners, E.M. Veenendaal en M. E. Visser. 2017. Responce of bats to light with different spectra: light-shy and agile bat-presenceis affected by white and green, but not by red light. The Royal Society Publishing. www.rspb.royalsocietypublishing.org
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging. 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.
- Zoogdiervereniging, 2011. Een vleermuisvriendelijke kleur voor verlichting. www.zoogdiervereniging.nl/een-vleermuisvriendelijke-kleur-voor-verlichting.

Bijlage 1: Toelichting per beschermingsregime

Vogels

Verbodsbepalingen en afwijkingsmogelijkheden

Het beschermingsregime voor vogels is neergelegd in de artikelen 3.1 tot en met 3.4 van de Wnb. Deze bepalingen gelden voor alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Op grond van de artikelen 3.1 en 3.2 gelden voor deze vogels de volgende verboden:

- het opzettelijk doden en vangen van vogels (artikel 3.1 lid 1 Wnb)
- het opzettelijk vernielen en beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren en het wegnemen van nesten (artikel 3.1 lid 2 Wnb)
- het rapen en houden van eieren (artikel 3.1 lid 3 Wnb)
- het opzettelijk storen van vogels indien dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (artikel 3.1 lid 4 en 5 Wnb)
- het verkopen, vervoeren voor verkoop, onder zich hebben voor verkoop of ten verkoop aanbieden van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 1 Wnb)
- het, anders dan voor verkoop, houden en vervoeren van (gemakkelijk herkenbare delen of producten van) dode of levende vogels (artikel 3.2 lid 6 Wnb)
- het, voor zover bij of krachtens de Wnb toegestaan, vangen of doden van vogels met – kort gezegd – verboden middelen en het achtervolgen met behulp van in de Vogelrichtlijn genoemde vervoermiddelen overeenkomstig de in de Vogelrichtlijn omschreven wijze (artikel 3.4 lid 1 Wnb).

Het beschermingsregime gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. Dit betekent dat de genoemde schadelijke handelingen verboden zijn, tenzij het bevoegd gezag een afwijking van het verbod toestaat. Die toestemming kan worden verleend door middel van een ontheffing of vrijstelling.

Criteria voor ontheffing of vrijstelling

Gedeputeerde staten (‘GS’) kunnen van vrijwel alle hierboven omschreven verboden ontheffing verlenen. Provinciale staten (‘PS’) kunnen daarnaast bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden. Voor een paar specifieke verboden is de minister van Economische Zaken (de ‘minister’) het bevoegd gezag, namelijk de verboden die zien op de verkoop en het vervoer van vogels. Indien een afwijking van een verbodsbepaling wordt toegestaan, moet daarbij in ieder geval worden bepaald op welke soort de afwijking betrekking heeft, welke middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden zijn toegestaan en welke voorwaarden gelden ter beperking van de risico's en met betrekking tot het tijdstip en de plaats van de handeling. Daarnaast moet voor de verlening van een ontheffing of vrijstelling aan een aantal cumulatieve criteria zijn voldaan. Dit betekent dat er:

- geen andere bevredigende oplossing mag bestaan,
- de maatregelen niet mogen leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort en
- de ontheffing nodig is in verband met één van de volgende zes gronden:
 - het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - ter bescherming van flora of fauna;
 - voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten of voor de daarmee samenhangende teelt; of
 - om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Internationaal beschermde soorten

Internationaal beschermde soorten zijn strikt beschermd

Deze soorten worden in de praktijk vaak aangeduid als de ‘strikt beschermde soorten’, omdat voor deze soorten alleen onder strikte voorwaarden ontheffing van een verbodsbepaling kan worden verkregen. Bekende voorbeelden van habitatsoorten zijn de drijvende waterweegbree, de rugstreeppad en de zandhagedis.

Verbodsbepalingen

De belangrijkste verboden uit de Wnb zijn:

- het opzettelijk doden of vangen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 1 Wnb)
- het opzettelijk verstoren van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 2 Wnb)
- het opzettelijk vernielen en rapen van eieren van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 3 Wnb)
- het beschadigen en vernielen van de voortplantingsplaatsen en rustplaatsen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 4 Wnb)
- het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen van habitatsoorten (artikel 3.5 lid 5 Wnb)
- het, anders dan voor verkoop, onder zich hebben of vervoeren van habitatsoorten (artikel 3.6 lid 2 Wnb).

Criteria voor ontheffing of vrijstelling

Gedeputeerde Staten kunnen van deze verboden ontheffing verlenen en Provinciale Staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van deze verboden (artikel 3.8 lid 2 en 3.9 lid 2 Wnb). Er is een aantal (cumulatieve) criteria (opgesomd in artikel 3.8 lid 5 Wnb) om ontheffing of vrijstelling te kunnen verlenen; deze worden slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (alternatieventoets);
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- de ontheffing of vrijstelling nodig is:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Overige beschermde soorten

Algemeen

Overige beschermde soorten zijn niet beschermd vanwege de Europese wet- en regelgeving. Het gaat hier om de in het wild levende diersoorten die worden genoemd in onderdeel A van de bijlage bij de Wnb. Voorbeelden zijn de hermelijn en de wezel ('A-soorten'). Daarnaast worden vaatplanten beschermd van de soorten die worden genoemd in onderdeel B in de bijlage bij de Wnb, zoals de akkerboterbloem en de muurbloem ('B-soorten'). Uit de wetsgeschiedenis is gebleken dat het nodig is om deze soorten bij wet aan te wijzen, omdat zij niet voldoende worden beschermd door enkel de zorgplicht. Het gaat daarbij in het bijzonder om soorten die in Nederland in hun voortbestaan worden bedreigd. Op de bijlagen zijn dan ook bijvoorbeeld de Rode Lijst-soorten aangewezen.

Verboden handelingen

Het is verboden op grond van artikel 3.10 lid 1 Wnb:

- (a) in het wild levende A-soorten opzettelijk te doden of te vangen;
- (b) de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de A-soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen en
- (c) B-soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

De onder (a) en (b) genoemde verboden zijn niet van toepassing op de bos-, huisspits- en veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende ervan of roerende zaken bevinden (artikel 3.10 lid 3 Wnb). Voor deze overige soorten gelden dus minder verboden dan voor de strikt beschermde soorten. Zo is bijvoorbeeld het (opzettelijk) verstoren van soorten niet verboden.

Ruimere afwijkmogelijkheden

Voor de overige soorten gelden bovendien ruimere afwijkmogelijkheden dan voor de strikt beschermde soorten. Artikel 3.8 Wnb (dat de afwijkmogelijkheden voor Habitatsoorten bepaalt) is grotendeels van overeenkomstige toepassing op de overige soorten. Dit betekent dat een ontheffing of vrijstelling slechts wordt verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat (alternatieventoets);
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- de ontheffing of vrijstelling nodig is:
 - in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
 - om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Anders dan voor Habitatsoorten, kan voor de overige soorten ook ontheffing of vrijstelling worden verleend als dit noodzakelijk is (artikel 3.8 lid 2):

- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- ten behoeve van het algemeen belang.

Overzicht verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Ministerie van Economische Zaken, 2016)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

VLEERMUISONDERZOEK

Aanvullend onderzoek in het kader van
de Wet natuurbescherming

LOCATIE: WIJNBOMLAAN 12-14 GEMERT

RAPPORTNUMMER: 2021BE-0752

In opdracht van:
Wijnboomlaan 14
5421 ZS Gemert

Brabant Eco
Ecologische dienstverlening

Colofon

Rapportage

Brabant Eco

Rapportnummer

2021BE-0752

Opdrachtgever

Wijnboomlaan 14

5421 ZS Gemert

Contactpersoon

Locatie

Wijnboomlaan 12-14 Gemert

Opleverdatum

15 mei 2021

Uitvoerder

Brabant Eco

Ecologische dienstverlening

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport is niet toegestaan zonder vermelding van bron

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Brabant Eco geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek door toepassing van adviezen.

Tussentijdse rapportage op 6 september 2020:

Volgens opdrachtgever heeft de gemeente Gemert-Bakel gevraagd naar een rapportage aangaande het aanvullende onderzoek naar vleermuizen aan de Wijnboomlaan 12-14 te Gemert.

Dit rapport zal toegevoegd moeten worden bij het ontwerp bestemmingsplan en de eventuele gevolgen dienen verwerkt te worden in de anterieure overeenkomst. Er is een gedegen aanvullend onderzoek naar vleermuizen lopende waarvan bijgaande een tussentijdse verslaglegging is.

Tijdens 4 veldbezoeken is er tot nu toe de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) waargenomen in en rond het plangebied.

De bezoeken zijn telkens uitgevoerd met een batlogger M. De echolocatie die vleermuizen uitzenden is voor ons hoorbaar gemaakt door gebruik te maken van de Batlogger M van Elekon. Ultrasonische geluiden (range 10-150 kHz) worden door deze geavanceerde detector/recorder opgenomen. De Batlogger M registreert ook de GPS coördinaten (via een geïntegreerde GPS-ontvanger) en omgevingstemperatuur op het moment van opname. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden is er een opname gemaakt op een SDHC-kaart.

Met de BatExplorer Software voor Windows worden opnames eventueel ook later geanalyseerd. De opnames worden in tijd en dus in het hoorbare bereik beluisterd.

De software detecteert automatisch vleermuisgeluiden en geeft deze weer waarbij de BatExplorer ondersteunende identificatie van soorten aangeeft. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen wordt de determinatie geverifieerd en wordt het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Er zijn preventief een 5-tal vleermuis kasten opgehangen in het plangebied ter eventuele compensatie.

Gebleken is inmiddels dat de genoemde wilgensingel tot nu toe niet gebruikt wordt als vliegroute door vleermuizen.

Het nog uit te voeren voorzomeronderzoek in mei 2021 zal gedaan worden voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven en de vlieg- en foerageerroutes. Tijdens de nazomerronden lag de nadruk op het in kaart brengen van balts- en paarlocaties en indicaties voor winterverblijven. Tijdens de voorzomerbezoeken van 2020 is vooral aandacht geweest voor kraam- en zomerverblijven en de vlieg- en foerageerroutes. Tijdens het ochtendbezoek is gekeken naar zwermgedrag en invliegende vleermuizen.

Hiervan zijn geen activiteiten waargenomen tijdens de bezoeken op 27 mei, 13 juli, 15 augustus en 5 september. Het plangebied is enkel van geringe betekenis als foerageergebied.

Nu is het nog wachten op het voorjaarsbezoek van mei 2021 voordat het onderzoek volgens protocol afgesloten kan worden. Dan kan de eindconclusie worden opgemaakt.

De toegepaste onderzoeksmethoden zijn gebaseerd op het vleermuisprotocol 2017 zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureau, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdierverseniging. Onderzoeken die volgens dit protocol uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij ontheffingsaanvragen en juridische procedures. Een inventarisatie blijft echter uiteraard een steekproef. De Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan de Wet natuurbescherming.

Naar waarschijnlijkheid zal de uitkomst zijn dat de duurzame instandhouding van de aangetroffen vleermuissoorten niet in gevaar komt. Een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor het uitvoeren van de plannen zal daarmee niet nodig zijn.

Het eindrapport zal opgeleverd worden eind mei 2021.

In rood aangegeven zijn de nog te schrijven hoofdstukken.

Brabant Eco
6 september 2020

Inhoudsopgave

1. INLEIDING EN ONDERZOEK.....	4
1.1 Aanleiding	
1.2 Doelstelling	
1.3 Centrale vraagstelling	
1.4 Criteria	
1.5 Geldigheid onderzoek	
2. WETTELIJK KADER.....	6
3. PLANGEBIEDSBESCHRIJVING.....	7
3.1 Situering plangebied	
3.2 Te verwachten soorten en functies	
3.4 Preventieve mitigatie	
4. ONDERZOEK	12
4.1 Onderzoeksmethode	
4.2 Volledigheid van de inventarisatie	
4.3 Inventarisatie	
4.4 Gebiedsfunctie	
4.4 Overige soorten	
5. RESULTATEN EN ADVIES.....	18
5.1 Resultaten	
5.2 Toetsing Wet natuurbescherming	
5.3 Aanbevelingen	
6. LIJST VAN BRONNEN.....	20
7. BIJLAGEN.....	21

1. INLEIDING EN ONDERZOEK

1.1 Aanleiding

In ruimtelijke ontwikkelingen is vaak sprake van aanpassing of wijziging van het bestemmingsplan. Om te kunnen bepalen of er sprake is van een 'goede ruimtelijke ordening' dient onder andere onderzocht te worden of de voorgenomen activiteit past binnen de regels van Wet natuurbescherming.

Voor het plan aan de Wijnboomlaan 12-14 is opdrachtgever voornemens om de intensieve varkenshouderij te saneren. In dit kader is een quickscan flora en fauna uitgevoerd door Fauna Consult (rapport d.d. 16-06-2020).

In deze quickscan is aangegeven dat het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen niet kan worden uitgesloten voor de te slopen varkensstallen.

Nader onderzoek naar deze soortgroep is daarom vereist. De heer heeft Brabant Eco verzocht dit aanvullend onderzoek uit te voeren. De bevindingen van dit vervolgonderzoek zijn beschreven in deze rapportage en kan als addendum van de quickscan worden gebruikt.

1.2 Doelstelling

Het doel van het aanvullend vleermuisonderzoek is te onderzoeken of het plangebied deel uitmaakt van het functionele leefgebied van vleermuizen en zo ja, voor welke soorten en met welke functie. Eveneens wordt naar aanleiding van de onderzoeksresultaten een effectbeoordeling gedaan om te toetsen of de Wet natuurbescherming wordt overtreden door de voorgenomen ruimtelijke ingreep.

1.3 Centrale vraagstelling

Vragen die centraal staan binnen dit vleermuisonderzoek:

- o Welke vleermuissoorten maken functioneel gebruik van het plangebied en welke functies worden hierbij onderscheiden?
- o Heeft de ruimtelijke ingreep een negatief effect op aanwezige vleermuizen?
- o Is het naar aanleiding van de ruimtelijke ingreep noodzakelijk een ontheffing aan te vragen in het kader van de Wet natuurbescherming?

1.4 Criteria

Op dit natuuronderzoek zijn de volgende criteria van toepassing:

- o Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming, waarbij onderzoek is uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen en het functioneel gebruik.
- o Het onderzoek is uitgevoerd door deskundige ecologen volgens de definitie van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (ecologisch deskundige/RVO.nl).
- o Het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk adviesbureau. Brabant Eco en Frenk van de Wal verklaren hierbij geen enkel belang te hebben in de uitkomst van dit onderzoek.
- o De resultaten zijn zo objectief en betrouwbaar mogelijk verkregen.
- o De uitkomsten en vervolgstappen van het natuuronderzoek zijn te begrijpen voor de opdrachtgever.
- o Het onderzoek voldoet aan de interne proces- en kwaliteitseisen van Brabant Eco.
- o Brabant Eco hanteert de door brancheorganisatie Netwerk Groene Bureaus opgestelde gedragscode.
- o Het onderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2017 van Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdierverseniging. Dit protocol bevat de meest recente wetenschappelijke inzichten, waarbij per soort is voorgeschreven onder welke veldcondities, in welke periodes, met welke frequentie en voor welke duur onderzoek uitgevoerd dient te worden.

Bij het hanteren van het protocol, wordt in juridische zin voldaan aan de wensen die het bevoegd gezag stelt. Tevens wordt voldaan aan de inspanningsverplichting om tot een gedegen onderzoek te komen.

- Bij het veldonderzoek is door Brabant Eco gebruik gemaakt van een batdetector, de Batlogger M, voor het maken van geluidsopnames in het veld. Voor de analyse van de geluidsopnames is gebruik gemaakt van het programma Batexplorer.
- De Nederlandse natuurwetgeving en beleid bestaat uit verschillende onderdelen. Deze rapportage gaat alleen in op de Wet natuurbescherming en het vleermuizenprotocol 2017.

1.5 Geldigheid onderzoek

Houdbaarheid van verspreidingsgegevens zijn aan een maximale periode gebonden.

Voor de verspreidingsgegevens van licht beschermde soorten, of het juist ontbreken hiervan, wordt veelal een bruikbaarheidsperiode van circa 5-6 jaar gehanteerd, afhankelijk van de beschermingsgraad en situatie ter plaatse.

Voor zwaar beschermde soorten als vleermuizen geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen.

Bovengenoemde geldigheidstermijnen zijn in de Wet natuurbescherming niet dwingend voorgeschreven en kunnen afwijken indien de omstandigheden ter plaatse dat verlangen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet significant veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan. Dit is hier echter, voorafgaande aan de voorgenomen sloop, niet het geval.

2. WETTELIJK KADER

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 2) en het Natuurnetwerk Nederland. Soortenbescherming is geregeld in hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming. Het nader onderzoek naar vleermuizen voor het project Wijnboomlaan 12-14 te Gemert is uitgevoerd in het kader van hoofdstuk 3 (soortenbescherming) van de Wet natuurbescherming.

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming bepalend. Soortenbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Er wordt onderscheid gemaakt tussen internationaal beschermde soorten en nationaal beschermde soorten. Van de nationaal beschermde soorten kan de beschermde status per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen aan (algemeen voorkomende) soorten.

Het beschermingsregime is verschillend voor zowel de internationaal beschermde soorten (vogel- en habitatrichtlijn soorten) als de nationaal beschermde soorten.

Tevens kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht, zowel voor soorten als hun (beschermde) leefgebied.

3. PLANGEBIEDSBESCHRIJVING

3.1 Situering plangebied

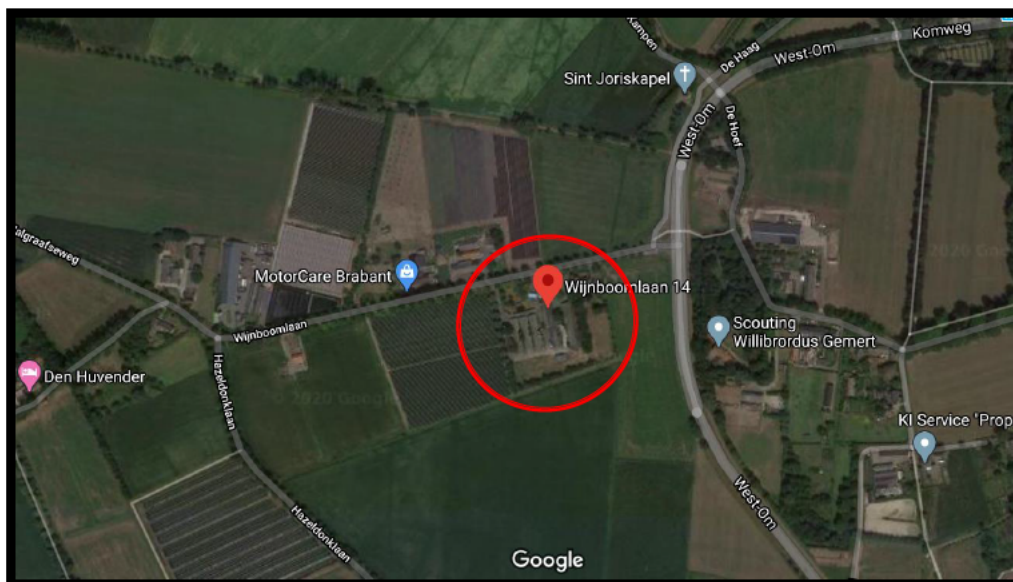
Het plangebied is gelegen aan de Wijnboomlaan met nummers 12 en 14 in de gemeente Gemert-Bakel. Gemert is een dorp in deze gemeente in de provincie Noord-Brabant gelegen in de peelrand. Het dorp telt zo'n 15.820 inwoners en heeft het karakter van een verstedelijkt dorp.

De gemeente Gemert-Bakel ontstond op 1 januari 1997 door samenvoeging van de voormalige gemeenten Gemert en Bakel en Milheeze, telt 30.447 inwoners (1 januari 2019, bron: CBS) en heeft een oppervlakte van 123,62 km². Gemert-Bakel bestaat naast Gemert uit de dorpskernen Bakel, Handel, Milheeze, De Mortel, De Rips en Elsendorp.

De Wijnboomlaan ligt ten westen van de kern van Gemert, begint bij de West-om en splits oostelijker in Hazeldonklaan en Walgraafseweg.

De directe omgeving van het plangebied bestaat uit agrarische percelen, intensieve veehouderijen met bouw- en weilanden en burgerbebouwing.

Het totale plangebied is gedeeltelijk bebouwd met varkensstallen, erfverharding en twee bedrijfswoningen met tuin en bestaat verder vooral uit grasland en groensingels. Westelijk van het plangebied ligt aangrenzend een aardbeienkwekerij.

Tijdens de veldinventarisatie behorende bij de quickscan uitgevoerd door Fauna Consult (rapport d.d. 16-06-20) kon de aanwezigheid van mogelijk vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen niet worden uitgesloten en zou door het verwijderen van de houtsingels of het plaatsen van vleermuisonvriendelijke buitenverlichting een belangrijke verstoring op kunnen leveren.

Citaat uit het rapport:

“De te slopen varkensstallen bevatten mogelijk zomerverblijven, winterverblijven, kraamverblijven en/of paarverblijven van verschillende soorten vleermuizen. Door deze gebouwen te slopen, verdwijnen mogelijk vaste voortplantings- of rustplaatsen. Eventueel aanwezige vleermuizen kunnen bij de sloop worden gestoord, verwond en/of gedood.

De houtsingels en de laanbomen aan de Wijnboomlaan (buiten het plangebied) fungeren mogelijk als vaste vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen. De laanbomen aan de Wijnboomlaan blijven (uiteeraard) behouden. Het verwijderen van de houtsingels in het plangebied en/of het plaatsen van vleermuisonvriendelijke buitenverlichting nabij de houtsingels en/of laanbomen aan de Wijnboomlaan kan een belangrijke verstoring voor vleermuizen opleveren”.

Opdrachtgever is voornemens om de intensieve varkenshouderij te saneren. Hiervoor worden alle stallen en tussenliggende gebouwen gesloopt.
Het bestemmingsplan zal door deze ontwikkeling opnieuw worden opgesteld.

Afbeelding: Wijnboomlaan 12

Afbeelding: te slopen stallen

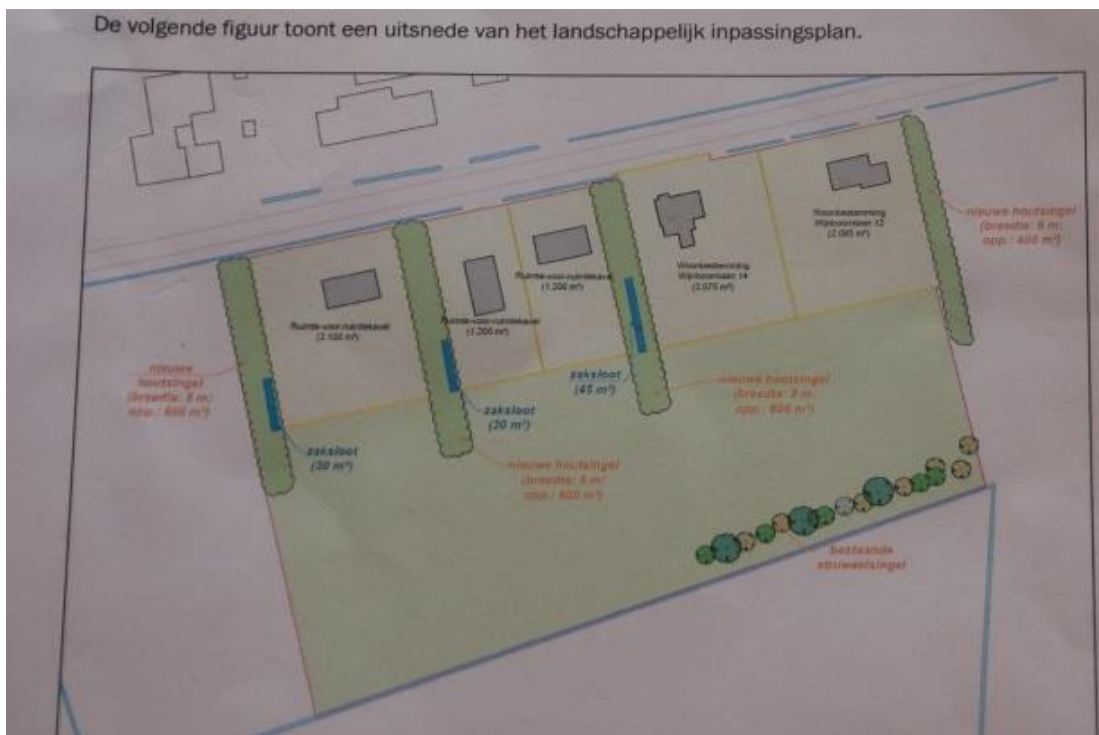
3.2 Toekomstige situatie

De beoogde ontwikkeling betreft de omzetting van het geldende bestemmingsplan met agrarische bestemming naar een woonbestemming.

De twee bedrijfswoningen (nr. 12 en 14) krijgen een woonbestemming, maar worden feitelijk niet gewijzigd. Het paardenstalletje wordt mogelijk binnen het plangebied verplaatst. De vegetatie wordt waar nodig verwijderd. Ten westen van nr. 14 worden 3 Ruimte voor Ruimte woningen met bijgebouwen gebouwd. Alle woningen krijgen een woonbestemming. De bestaande bedrijfsgebouwen, bestaande uit zes varkensstallen met bijbehorende tussenbouw worden gesloopt.

De op het perceel gevestigde intensieve varkenshouderij zal volledig verdwijnen waardoor er een verbetering van de milieukwaliteit zal plaatsvinden door het definitief vervallen van geurhinder, ammoniakemissie en uitstoot van stikstof.

Er worden nieuwe groenstroken aangelegd.

Afbeelding: landschappelijke inpassing. bron:

Afbeelding: beoogde situatie. Bron: Donkers Relou

3.3 Te verwachten soorten en functies

Uit oriënterend onderzoek bleek dat op basis van habitatkenmerken de varkensstallen mogelijk een functie hebben voor vleermuizen. De potentie voor vleermuizen bestaat uit kierende kantpannen, open ventilatie-roosters, ruimten rond dakgoot en gevels en ruimten in spouwmuren. Het nader onderzoek naar vleermuizen heeft zich specifiek gericht op beide voornoemde gebouwen, terwijl het verdere plangebied en nadere omgeving ook meegenomen is.

Volgens de quickscan zouden de laatvlieger, de ruige dwergvleermuis en de gewone dwergvleermuis voor kunnen komen in het plangebied. Hiervoor heeft de onderzoeker aan de hand van relevante (verspreidings)literatuur en de waarnemingsoverzichten op www.ravon.nl/tijdschrift, www.verspreidingsatlas.nl, www.floron.nl, www.sovon.nl en www.zoogdiervereniging.nl vervolgens ingeschat welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen.

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF (bijlage 1) komt enkel de gewone dwergvleermuis voor binnen een straal van 1 kilometer, terwijl de gewone grootoorvleermuis, de rosse vleermuis en de watervleermuis binnen een straal van 5 kilometer voor kunnen komen.

In onderstaande tabel staan de in theorie eventueel te verwachten voorkomende vleermuissoorten.

In de tabel staat per soort weergegeven hoe ze het landschap gebruiken, waar verblijfplaatsen kunnen worden aangetroffen en de status van voorkomen in Nederland. Daarnaast is met een kruisje per soort aangegeven welke potenties het onderzochte plangebied en de nabije omgeving voor de desbetreffende soort heeft.

Volgens de FloraFaunaCheck.nl zijn naast de ooievaar en de roek, enkele roofvogels ook de gierzwaluw (*Apus apus*) en huismus (*Passer domesticus*) mogelijk aanwezig binnen een straal van 1 kilometer van het plangebied. Hier is tijdens de quickscan vastgesteld dat deze niet voorkomen of als zodanig gestoord worden.

Soort		Beschermingsregime	Mogelijk aanwezig	Winterverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Zomerverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Verblijfplaats in gebouwen	Status*
Gewone dwerg vleermuis	Pipistrellus pipistrellus	Wnb Habitatrichtlijn	0-1 km	X, ook massa winter verblijf plaats	X	X	X	vooral	A
Laatvlieger	Eptesicus serotinus	Wnb Habitatrichtlijn	QS	X	X	X	X	vaak	A
Ruige dwerg vleermuis	Pipistrellus nathusii	Wnb Habitatrichtlijn	QS	X	-	X	X	soms	VA
Gewone grootoor vleermuis	Plecotus auritus	Wnb Habitatrichtlijn	1-5 km	X	X	X	X	vaak	VA
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula	Wnb Habitatrichtlijn	1-5 km	X	-	X	X	soms	VA
Watervleermuis	Myotis daubentonii	Wnb Habitatrichtlijn	1-5 km	-	-	X	X	soms	VA

*A=algemeen, VA=vrij algemeen, Z=zeldzaam, ZZ=zeer zeldzaam

Volgens de quickscan zijn er in en rond het plangebied diverse opgaande, lijnvormige beplantingen aanwezig, die mogelijk fungeren als vaste vliegroute (ook naar de varkensstallen) en/of foerageergebied van vleermuizen. Vaste vliegroutes van vleermuizen worden onder de Wet natuurbescherming als vaste voortplantings- of rustplaatsen gezien. Het gaat om de in het plangebied gelegen houtsingels met volwassen zomereiken en wilgen die in onderstaande figuur zijn weergegeven (de overige houtsingels zijn te laag). Ook de laanbomen aan de Wijnboomlaan kunnen fungeren als vaste vliegroute en/of foerageergebied van vleermuizen.

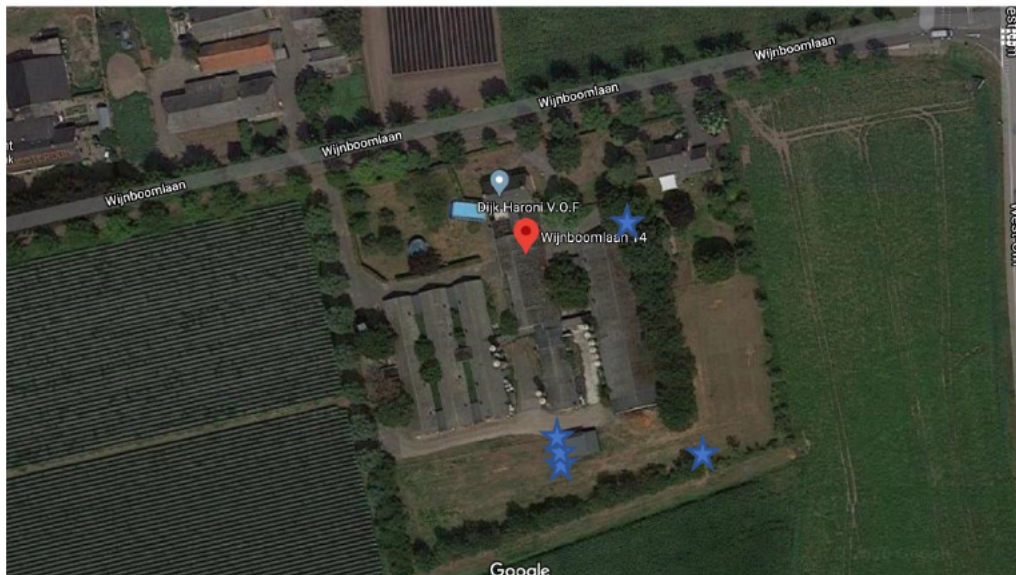

Afbeelding: beplanting in geel welke mogelijk vliegroute zijn. Bron Fauna Consult

3.4 Preventieve mitigatie

Bij de ingreep is op voorhand rekening gehouden met mogelijk aanwezige zomer- en paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. In de directe omgeving van de te slopen varkensstallen zijn daarom vijf vleermuiskasten opgehangen. Dit is gebeurd 30 juni.

Een kast hangt aan een eikenboom bij de noordoostzijde van de varkensstal in de achtertuin van Wijnboomlaan 12, 3 kasten hangen aan de westzijde van de veldschuur en een kast is bevestigd op een paal in de erfbeplanting ten zuiden van het plangebied. De kasten hangen binnen tien meter van de te slopen stallen en zijn geschikt als zomer- en paarverblijfplaats voor onder andere de gewone dwergvleermuis.

Afbeelding: foto van plangebied met daarop aangegeven de preventief gehangen vleermuiskasten in blauw.

4. ONDERZOEK

4.1 Onderzoeksmethode

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Het onderzoek is uitgevoerd door te zoeken naar jagende, trekkende, en zwermende vleermuizen. En door te zoeken naar paarterritoria en verblijfplaatsen.

De echolocatie die vleermuizen uitzenden is voor ons hoorbaar gemaakt door gebruik te maken van de Batlogger M van Elekon. Ultrasonische geluiden (range 10-150 kHz) worden door deze geavanceerde detector/recorder opgenomen. De Batlogger M registreert ook de GPS coördinaten (via een geïntegreerde GPS-ontvanger) en omgevingstemperatuur op het moment van opname.

Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden is er een opname gemaakt op een SDHC-kaart. Met de BatExplorer Software voor Windows werden opnames eventueel ook later geanalyseerd. De opnames werden in tijd en dus in het hoorbare bereik beluisterd. De software detecteert automatisch vleermuisgeluiden en geeft deze weer waarbij de BatExplorer ondersteunende identificatie van soorten aangeeft.

Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaanblijfsel en gebiedsgebruik.

De voorzomerbezoeken zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven en de vlieg- en foerageroutes. Tijdens de nazomerronden lag de nadruk op het in kaart brengen van balts- en paarlocaties en indicaties voor winterverblijven.

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind (meer dan 3 Beaufort), langdurige regenval, dichte mist en temperaturen onder 7 tot 12 graden Celsius zijn (afhankelijk van de soort) belemmerende factoren.

De toegepaste methoden zijn gebaseerd op het vleermuisprotocol 2017 zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureau, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdierversamenleving. Onderzoeken die volgens dit protocol uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij ontheffingsaanvragen en juridische procedures.

De ochtendbezoeken zijn uitgevoerd vanaf 2 uren voor zonsopkomst tot zonsopkomst. De avondbezoeken zijn gestart ruim voor zonsondergang tot 2 uur hierna.

De bezoeken in augustus en september zijn in de avonduren uitgevoerd. De onderzoeken zijn gestart bij zonsondergang, maar vooral vanaf een uur na zonsondergang om te zoeken naar baltsende vleermuizen.

4.2 Volledigheid van de inventarisatie

Het onderzoek is volgens de genoemde protocollen uitgevoerd. Een inventarisatie blijft echter uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan de Wet natuurbescherming. Wat betreft het (voor)onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

4.3 Inventarisatie

De planlocatie is 5x bezocht (tabel) door medewerkers van Brabant Eco. Tijdens deze bezoeken zijn de planlocatie en de directe omgeving onderzocht op de aanwezigheid van vleermuizen. Tijdens het onderzoek is gelet op de aanwezigheid van foeragerende, communicerende, bouncende en in/uitvliegende vleermuizen.

Datum	Tijd	functie	Tem- pera- tuur	Wind	Neerslag	Bewolking
27-05-20	3:20 – 5:20	Foerageer en vliegroutes Kraam-en zomer verblijfplaatsen	18 °C	2 BF zuid	geen	half bewolkt
13-07-20	21:50– 23:50	Kraam-en zomer verblijfplaatsen	12 °C	2 WNW	geen	Half bewolkt
15-08-20	22:00 - 0:00	Baltsen en paar-verblijfplaatsen	20 °C	1 BF west	geen	Licht bewolkt
5-09-20	22:00 – 0:00	Baltsen en paar-verblijfplaatsen	14 °C	1BF noord	geen	Licht bewolkt
Mei 2021	avond	Foerageer en vliegroutes Kraam-en zomer verblijfplaatsen				

4.3.1 bezoek juni 2020

Het ochtendbezoek van 27 juni was met name gericht op het vaststellen van foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen van vleermuizen in en nabij het plangebied.

Er zijn deze ochtend vier foeragerende en voorbij trekkende gewone dwergvleermuizen (*Pipistrellus pipistrellus*) in en nabij het plangebied waargenomen.

Een foeragerende vleermuis in de achtertuin bij nummer 12 onder de eerste eik van 3h35 tot aan 4h45, twee noordwestelijk in het plangebied rond 4h50. Een hiervan vloog weg voor nummer 12 door in oostelijke richting, de andere verdween richting het noorden. De vierde vleermuis werd waargenomen hoog vliegend van west naar oost over de Wijnboomlaan. Alle vleermuizen waren gewone dwergvleermuizen.

Zwermgedrag of invliegende vleermuizen zijn in het plangebied niet waargenomen. Na het ochtendbezoek is gezocht naar sporen (vleermuiskeutels, invliegopeningen, afgebeten insectenvleugels en vetsporen) die duiden op de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen. Daarbij zijn ook holten, spleten en scheuren die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen doorzocht. Er zijn geen sporen van vleermuizen gevonden.

4.3.2 Bezoek juli 2020

Het avondbezoek op 13 juli was gericht op het vaststellen van foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen van vleermuizen in en nabij het plangebied. Tijdens deze ronde zijn er het eerste uur geen waarnemingen van vleermuizen gedaan. Na 23h00 werden er twee gewone dwergvleermuizen in en om het plangebied waargenomen: een passerend over de Wijnboomlaan van oost richting west aan het westelijke deel van het plangebied. De tweede foeragerend boven het weiland aan de achterzijde van nummer 12.

Voorafgaand is ook gezocht naar sporen die duiden op de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen. Er zijn geen sporen van vleermuizen gevonden.

Op de avond ronde is een foeragerende gierzwaluw waargenomen ten zuiden van het plangebied.

4.3.3 Bezoek augustus 2020

Het avondbezoek in augustus is met name gericht geweest op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en baltsende mannetjes. Deze avond is er in en nabij het plangebied een foeragerende en voorbijtrekkende gewone dwergvleermuis waargenomen. Deze bevond zich in de tuin achter huisnummer 12 en vooral boven de ernaast gelegen weide. Baltsende vleermuizen zijn niet gehoord.

4.3.4 Bezoek september 2020

Het avondbezoek in september is met name gericht geweest op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en baltsende mannetjes.

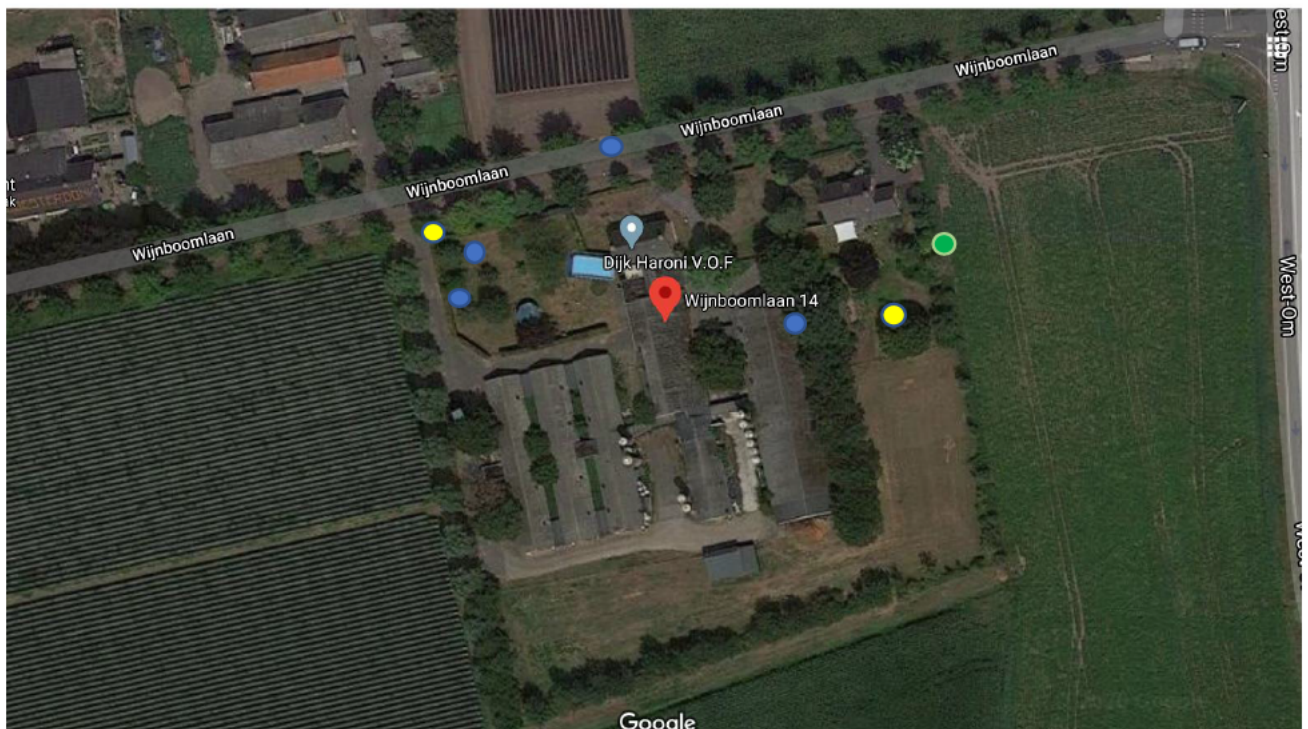
Deze avond zijn in en nabij het plangebied geen foeragerende of baltsende vleermuizen waargenomen.

Paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen zijn niet gevonden.

4.3.5 Bezoek mei 2021

4.3.6 Samenvatting en conclusies

De verspreiding van de vleermuizen in en nabij het plangebied is met stippen in de onderstaande figuur aangegeven.

gewone dwergvleermuis: 27-6-20 blauwe stip, 13-7-20 gele stip, 15-8 groene stip, 5-9 geen waarneming.

4.4 Gebiedsfunctie

4.4.1 Verblijfplaatsen/zwermgedrag

4.4.2 Foerageergebied

4.4.3 Vliegroutes

4.4.4 Paarterritoria

Tijdens de bezoeken in augustus en september zijn geen baltsende dieren waargenomen en ook geen paarverblijfplaatsen aangetroffen.

4.4.5 Winterverblijfplaatsen

De gebouwen zijn ongeschikt als massawinterverblijfplaats. De afwezigheid van zwermactiviteiten tijdens het najaarsonderzoek bevestigt dit.

De aanwezigheid van paarverblijfplaatsen is voor de gewone dwergvleermuis vaak een indicatie dat gebouwen ook geschikt zijn als winterverblijfplaats voor een kleine groep of solitair overwinterende gewone dwergvleermuizen. Afhankelijk van het type bebouwing zijn deze winterverblijfplaatsen alleen geschikt in milde winters of ook tijdens strenge vorst.

Omdat er geen zomer- of paarverblijfplaatsen zijn vastgesteld in het plangebied is het onwaarschijnlijk dat er kleine winterverblijfplaatsen van solitair overwinterende vleermuizen in de bebouwing aanwezig zijn.

4.5 Overige soorten

5. RESULTATEN EN AANBEVELINGEN

5.1 Resultaten

5.2 Toetsing Wet natuurbescherming

5.3 Aanbevelingen

LIJST VAN BRONNEN

Quickscan Flora en fauna Wijnboomlaan 12-14 Gemert Fauna consult

Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011

www.wetnatuurbescherming.nl

www.NDFF.nl

www.rijksoverheid.nl

www.brabant.nl

www.natuurmonumenten.nl

www.quickscanhulp.nl

www.vivarapro.nl

www.natuurpunt.be

www.ivn.nl

www.natura2000.nl

www.gemert-bakel.nl

netwerk groene bureaus

checklist vleermuisprotocol

- Als bijlage 1 is toegevoegd de resultaten verspreidingsgegevens volgens de (Nationale Data-bank Flora en Fauna (NDFDF)